

Sygn. akt *IV Ua 31/13*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Ewa Preneta - Ambicka (spr.)
Sędziowie:	SSO Elżbieta Ura SSO Elżbieta Selwa
Protokolant:	st. sekr. sądowy Anna Kruczek

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie apelacyjnej

sprawy z wniosku **A. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o zasiłek macierzyński

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie

z dnia 26 września 2013 r., sygn. akt IV U 268/13

o d d a l a apelację.

Sygn. akt IV Ua 31/13

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 6 lutego 2014 r.

Wyrokiem z dnia 26 września 2013 r. sygn. akt IV U 268/13 Sąd Rejonowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z 11 maja 2013 r. i przyznał wnioskodawczyni A. S. prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od 28 kwietnia 2013 r. do 25 maja 2013 r.

Sąd I instancji w wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego ustalił, że A. S. do dnia 1 lutego 2013 r. pozostawała w zatrudnieniu w (...) sp. z o.o. z/s w J. i powyższe stanowiło tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym. W dniu 15 grudnia 2012 r. w/w urodziła dziecko. O urlop macierzyński wystąpiła do pracodawcy przed terminem porodu tj. od 9 grudnia 2012 r. Pracodawca wypłacił A. S. zasiłek macierzyński za okres od 9 grudnia 2012

r. do 1 lutego 2013 r. a następnie od 2 lutego 2013 r. do 27 kwietnia 2013 r. tj. do 140 dni, wypłatę świadczenia przejął ZUS Oddział w R.. W kwestii uprawnień do zasiłku organ rentowy nie wydawał żadnych decyzji ani też nie informował wnioskodawczyni.

Ustalono dalej, że 28 kwietnia 2013 r. A. S. złożyła w ZUS wniosek o udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego na okres od 28 kwietnia 2013 r. do 25 maja 2013 r. Zakład jednak w dniu 11 maja 2013 r. wydał decyzję odmowną zaskarżoną w sprawie.

Następnie Sąd Rejonowy w zakreślonym stanie faktycznym rozważał zasadność odwołania A. S. od decyzji organu rentowego odwołując się do przepisów ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa regulujących zasady ustalania i wypłacania zasiłku macierzyńskiego oraz regulacji kodeksu pracy dotyczących prawa do urlopu macierzyńskiego w tym urlopu dodatkowego - art. 182¹ § 1 kp.

Sąd wskazał, iż art. 29 ustawy przewiduje prawo do zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonej w razie urodzenia dziecka w okresie ubezpieczenia, przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego. Prawo do zasiłku i jego wysokość ustalają oraz zasiłek wypłacają z reguły płatnicy składek na ubezpieczenie chorobowe bądź Zakład Ubezpieczeń Społecznych przykładowo osobom uprawnionym do zasiłków za okres po ustaniu ubezpieczenia.

Po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego przysługuje prawo do dodatkowego urlopu macierzyńskiego, w przypadku wnioskodawczyni, w stanie prawnym obowiązującym w spornym czasie – w wymiarze 4 tygodni. Urlop taki udzielany jest jednorazowo na pisemny wniosek pracownicy złożony w terminie nie krótszym niż 7 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu a pracodawca jest obowiązany wniosek uwzględnić.

W przekonaniu Sądu Instancji pomimo, że wnioskodawczyni wystąpiła do ZUS z wnioskiem o wypłatę dodatkowego zasiłku macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego w dniu 28 kwietnia 2013 r. czyli dzień po upływie ostatniego dnia pobierania zasiłku podstawowego, to jednak powyższe nie może skutkować dla ubezpieczonej negatywnie – pozbawieniem prawa do tego świadczenia.

Sąd podkreślił przy tym, że żaden przepis ustawy ani też kodeksu pracy nie przewiduje w takim przypadku bezwzględnej sankcji w postaci odmowy udzielenia dodatkowego urlopu macierzyńskiego i odmowy wypłaty zasiłku. Co więcej wnioskodawczyni nie uzyskała od organu rentowego żadnych informacji do kiedy przysługuje jej zasiłek macierzyński za podstawowy urlop macierzyński ani też informacji o urlopie dodatkowym, konieczności złożenia wniosku i terminie. Tymczasem, w ocenie Sądu ZUS jako organ administracji publicznej zobligowany jest na mocy art. 9 kpa do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków. Nadto organ powinien czuwać by strony oraz inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa i w tym celu udzielać im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek. Nadto opóźnienie wnioskodawczyni w złożeniu wniosku wyniosło zaledwie jeden dzień.

Poczyniwszy powyższe ustalenia i zważania Sąd Rejonowy w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję.

Od powyższego orzeczenia Zakład Ubezpieczeń Społecznych złożył apelację zarzucając naruszenie art. 29 ust. 5 ustawy o świadczeniach pieniężnych ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w zw. z art. 182¹ § 1 kp przez przyznanie A. S. prawa do dodatkowego urlopu macierzyńskiego za okres od 28 kwietnia 2013r. do 25 maja 2013 r. podczas gdy w/w nie spełniła warunków do jego uzyskania gdyż złożyła wniosek o dodatkowy urlop po obowiązującym terminie.

Nadto ZUS zarzucił naruszenie art. 233 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia okoliczności sprawy i pominięcie dowodu z akt osobowych wnioskodawczyni z (...)a w szczególności wniosku o zasiłek macierzyński na okoliczność ustalenia żądanego przez wnioskodawczynię czasokresu zasiłku macierzyńskiego i na okoliczność wniosku o dodatkowy urlop/zasiłek macierzyński.

W uzasadnieniu powyższego organ rentowy wskazał, iż dodatkowy urlop macierzyński jest uprawnieniem fakultatywnym, z którego matka może skorzystać ale nie musi. Co więcej z uprawnienia tego skorzystać może również ojciec dziecka. Określony natomiast w art. 9 kpa obowiązek informowania nie może być utożsamiany z udzieleniem stronom pomocy prawnej czy zastępowaniem ich aktywności. Obowiązek informowania stron dotyczy okoliczności faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem danego postępowania administracyjnego a nie potencjalnych praw mogących być przedmiotem innego postępowania.

Podnosząc wskazane zarzuty strona apelująca wnosila o zmianę wyroku i oddalenie odwołania od decyzji z 11 maja 2013 r.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 6 lutego 2013 r. wnioskodawczyni A. S. domagała się oddalenia apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Po rozważeniu w granicach wniosków środka odwoławczego całokształtu okoliczności sprawy, Sąd Okręgowy uznał apelację organu rentowego za pozbawioną uzasadnionych podstaw i przez to niezaskarżoną na uwzględnienie. Podnoszone w środku odwoławczym zarzuty nie stanowiły dostatecznej podstawy do weryfikacji zaskarżonego wyroku w kierunku postulowanym przez apelującego.

Stanowisko Sądu Odwoławczego w zakresie ustaleń faktycznych oraz w zakresie ich oceny prawnej pokrywa się z argumentacją zaprezentowaną przez Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, które jako prawidłowe i odpowiadające rzeczywistości stanowi musiało pozostać niezmienione. Sąd I instancji w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 kpc, nie popełnił też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa.

Sąd Okręgowy podziela argumenty zawarte w uzasadnieniu Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne, a że uzasadnienie orzeczenia, sporządzone zgodnie z wymaganiami art. 328 § 2 kpc, spotyka się z pełną akceptacją Sądu drugiej instancji brak jest potrzeby powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych i wnioskowań prawnych, zawartych w motywach zaskarżonego orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 września 2009 r. II PK 58/09 lex nr 558303).

Nie ulega wątpliwości, że dodatkowy urlop macierzyński w odróżnieniu od urlopu macierzyńskiego, który jest obowiązkowy, ma charakter fakultatywny. Przysługuje zarówno pracownicy, jak i pracownikowi-ojcu wychowującemu dziecko. Dodatkowy urlop jest udzielany na pisemny wniosek uprawnionego.

W stanie prawnym objętym sporem a więc od 28 kwietnia 2013 r. do 25 maja 2013 r. pracownica mogła złożyć wniosek o udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego w wymiarze 4 tygodni w terminie poprzedzającym o co najmniej 7 dni dzień rozpoczęcia korzystania z tego urlopu.

Przepis natomiast art. 179¹ kp przewidujący drugi termin wnioskowania o świadczenie i stanowiący, że pracownica, nie później niż 14 dni po porodzie, może złożyć pisemny wniosek o udzielenie jej, bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze wynikającym z art. 182¹ § 1 kp dodany został przez ustawę nowelizującą kodeks pracy z dnia 28 maja 2013 r. i obowiązuje od 17 czerwca 2013 r. Wnioskodawczyni A. S. nie była więc objęta jego regulacją i wniosek o dodatkowy urlop macierzyński mogła złożyć jedynie w trybie określonym w art. 182¹ § 3 kp w brzmieniu obowiązującym przez nowelizacją - w terminie nie krótszym niż 7 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu.

Bezspornie, jak ustalił Sąd I instancji, wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego w ramach dodatkowego urlopu macierzyńskiego w/w złożyła z przekroczeniem terminu i bez znaczenia jest czy było to opóźnienie w wymiarze

jednego, jak przyjął Sąd Rejonowy, czy dwóch dni jak utrzymuje ZUS po upływie ostatniego dnia pobierania zasiłku gdyż faktycznie przekroczenie objęło dni osiem – bowiem z wnioskiem wystąpić należy w terminie nie krótszym niż 7 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu. Powyższe uchybienie jednak nie może pozbawiać wnioskodawczyni prawa do tego świadczenia.

Podkreślić należy, że w niniejszej sprawie zachodzi szczególna sytuacja kiedy to pracownicy ustało zatrudnienie w trakcie urlopu macierzyńskiego i część zasiłku macierzyńskiego ustalił i wypłacił płatnik – pracodawca do 1 lutego 2013 r. a następnie od 2 lutego 2013 r. wypłatę przejął ZUS. Niewątpliwie wnioskodawczyni występowała do pracodawcy z wnioskiem o urlop macierzyński jednak wówczas nie mogła jeszcze złożyć wniosku o urlop dodatkowy gdyż przepisy prawa takiej możliwości nie przewidywały.

Po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego w wymiarze rzecz można podstawowym i okresie pobierania zasiłku z tego tytułu wystąpiła do ZUS o prawo do zasiłku na kolejny okres obejmujący okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego. Być może gdyby wnioskodawczyni nadal pozostawała w zatrudnieniu jej sytuacja ubezpieczeniowa byłaby dla niej bardziej klarowna a i świadomość podmiotu właściwego do wystąpienia z wnioskiem o dodatkowy urlop byłaby bardziej wyraźna. Sytuacji wnioskodawczyni bez wątpienia nie wyjaśniało postępowanie organu rentowego, który ograniczył się do wypłaty świadczenia bez powiadomienia nawet w/w o zaistniałym stanie.

Jednakże co w sprawie istotne, Sąd Okręgowy pragnie zauważyć, że wprawdzie dodatkowy urlop macierzyński jest fakultatywny w tym znaczeniu, iż przysługuje wyłącznie na wiosek uprawnionego pracownika, to jednak zasady jego udzielania gwarantują pracownikowi skorzystanie z tego urlopu, czyniąc go w swoisty sposób instytucją obligatoryjną. Wniosek pracownika o udzielenie urlopu jest bowiem wiążący dla pracodawcy, co wyraźnie wynika z treści przepisów kodeksu pracy – art. 182¹ § 3. Oznacza to, iż pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika a więc nie będzie miał prawa odmowy udzielenia dodatkowego urlopu macierzyńskiego. A. S. zatem przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od 28 kwietnia 2013 r. do 25 maja 2013 r. Dlatego też w przekonaniu Sądu Okręgowego, stanowisko Sądu I instancji wyrażone w tym zakresie jest prawidłowe. Uprzednie skutkować musiało oddaleniem apelacji ZUS po myśli art. 385 kpc.